

devin pauze odihnitoare. Meritul ei cel mai de seamă e însă că păstrează „taina” personajului așa cum a creat-o scriitorul, și nu încearcă să-i impună o „explicație” dinafară, ca să-l poată apoi ușor cataloga.

Cuplul Edna-Harry are în spectacol o imagine compusă: Eugenia Marian aduce o îndrjire sumbră cam monocordă, Mihai Heroveanu — o bonomie senină întemeiată pe multă, multă răbdare, pe obișnuința de a îndura. Încăpeau în această imagine mai multe sugestii, dar ea poate fi acceptată și așa — căci nu de puterea de șoc a elementului de intrusiune depinde forța de rezistență, ci de coeziunea internă a sistemului.

Ileana Popovici

„ÎNȚĪLNIRE PE CULMI” de Ludovic Bruckstein

„OROLOGIUL DIN PRAGA” de Nazim Hikmet

la Teatrul Evreiesc de Stat

Activitatea Teatrului Evreiesc de Stat din București, acum, după două decenii, se caracterizează, în primul rând, prin continuitate în actul creator, adică la ceea ce visau toți slujitorii săi de la 1876 încoace, an cind Goldfaden crea în România primul teatru evreiesc profesionist. Cu tristețe remarca odinioară un mare actor: „chiar atunci cind înregistrează un succes excepțional, perspectiva teatrului evreiesc nu depășește ziua de mâine!”... Au trecut 72 de ani de activitate tristă a „stelelor răucitoare”, cum le-a botezat Șalom Alehem, și iată-l fiindînd statornic teatrul ce și-a căcercit un binemeritat prestigiu, consemnat la originile sale chiar de Eminescu, în veacul în care se, ctitorea de Millo și de Alecsandri teatrul național românesc. Trupe, colective efemere, au jucat, impunîndu-se prin tradiția „Pomului verde”, spectacolele unui Sternberg sau Moriss Schwartz. Creat ca o instituție de stat, semn neîndoielnic al stimulării creației naționalităților conlocuitoare, Teatrul Evreiesc din București s-a vădit a fi la înălțimea tradițiilor, dar și a sarcinilor sale contemporane.

De la înființarea sa și pînă în prezent, teatrul a cuprins în repertoriul său piese din clasiici dramaturgiei idiș: *Tevie lăptarul* de Șalom Alehem, *Urăjitoarea* de Goldfaden, *Dumnezeu, om, diavol* de I. Gordin; piese originale: *Schimbul de noapte* de Ludovic Bruckstein, *Familia Grünwald* și *Generația din pustiu* de același autor; spectacole muzicale de satiră și umor: *Hai să ridem* de I. Berg, *O revistă cu Ahașveros* și *Ciri-biri-bom*, *Poșta vine rîzînd* de I. Berg și M. Bălan. Muzica era semnată de compozitorii: Haim Schwartzman, Aurel Giroveanu, Mișu Iancu și alții.

Teatrul a inclus în repertoriul și numeroase lucrări din dramaturgia clasică universală, cum ar fi: *Intrigă și iubire* de Schiller, *Revizorul* de Gogol, *Bolnavul închîpuit* de Molière, *Mercadet* de Balzac, precum și unele din cele mai bune lucrări ale dramaturgiei contemporane: *Profesorul Mamlock* de Friederich Wolff, *Opera de trei parale* și *Mutter Courage* de Brecht, *Frank al U-lea* de Dürrenmatt.

În ultima stagiune au figurat în repertoriul teatrului: *Uriel Acosta* de Gutzkov și *Zece frașuri am fost* de H. Sloves, *Ivanov* de A. P. Cehov și *Înțelepții din Hellem* de M. Gherșenzon, spectacolul de folclor *Un șirag de perle* și *Mangheriada* etc.

Teatrul mai desfășoară și o largă activitate culturală-artistică de popularizare a literaturii și muzicii evreiești, organizînd numeroase matinee literar-muzicale, în care sînt prezentate pagini de antologie din poezia evreiască și momente din istoria teatrului evreiesc.

Statistic, în cei 20 de ani de activitate, teatrul a realizat peste 100 de premiere, prezentate în cadrul a circa 4.000 de spectacole date în Capitală și în numeroase orașe din țară, cu prilejul turneelor.

Cu ocazia penultimei premiere *Întîlnire pe culmi*, teatrul oferă și o întîlnire între doi dintre colaboratorii săi cei mai credincioși: dramaturgul Bruckstein și regizorul George Teodorescu (semnatarul direcției de scenă la spectacole ca: *Bolnavul închîpuit*, *Mercadet*, *Jurnalul Annei Frank*, *Opera de trei parale*, *Frank al U-lea*, *Woyzech* ș.a.).

Întîlnire pe culmi e o piesă-legendă. O legendă despre celebrul Israel Bal-Șem-Tov — „Cel cu nume bun” — care a trăit la mijlocul secolului al XVIII-lea în părțile Maramureșului. Întemeietor al mișcării hasidice, o mișcare protesta-

Scenă de ansamblu din „Întilnire pe culmi“ de Ludovic Bruckstein

ară teologică în sinul bisericii, emanând idei ale unui umanism renescentist, Bal-Şem-Tov ca erou e o întrupare de slujitor al bisericii și de om al munților. Acțiunea se desfășoară în cadrul de legendă al pădurilor în care hălăduiește vestitul haiduc Pinteza Viteazul. Nu e vorba de o piesă istorică, urmind rigorile genului, ci mai curînd de o legendă colorată, nu lipsită de naivități, dar nici de farmecul acestora. Înțeleptul e surprins ca într-un album, în diverse ipostaze: dînd răspunsuri concludente, ajutînd săracii, explicînd cărțile sfinte, împărțind dreptatea. Panteismul personajului, ideea că el însuși este un „haiduc spiritual”, legenda-demonstrație trăiesc însă prin farmec autentic, prin culoarea și mișcarea hieratică, aproape ireală, a personajelor (de altfel, autorul a simțit nevoia prezenței în piesă a unui „om de azi” — comentator al întîmplărilor din veacuri trecute, dar personaj „lipit” acțiunii). Originalitatea subiectului, ideea fantastă a întîlnirii dintre rabin și căpetenia de haiduci, împletirea surselor folclorice cu teme hasidice, iată resorturile scenice ale *Întilnirii pe culmi*, realizată cu mijloace de bună literatură.

George Teodorescu a conferit spectacolului un nimb de poezie simplă, necontrafăcută: personajele au un aer autentic, de oameni ai pămîntului, dar și o candoare extatică. Prin fragmente semnificativ individualizate, spectacolul se desfășoară, susținut de participarea interioară a actorilor mai mult decît de întîmplările și ciocnirile dramatice. Acțiunea se transfigurează în tablouri plastice, gîndite de regizor într-o suită ce asigură ritmul spectacolului.

Nu se poate să nu reții apariția sobră, dar atît de intens dramatică, a lui Samuel Fischler, modul în care a știut să se împartă între ipostaza bisericească și cea mireană a personajului, noblețea, căldura interioară pe care o degajă. Roluri mici, bine lucrate, se orînduiesc pe scenă într-o suită de compoziții, cum sînt cele interpretate de Bebe Bercovici, Adrian Lupu, Benno Popliker, Leonie Waldman-Eliad și Rudy Rosenfeld (merită menționată ilustrația muzicală, de atmosferă, semnată de H. Maiorovici).

Orologiul din Praga — cea mai recentă dintre premierele teatrului — e și ea o legendă. O veche legendă medievală, pe a cărei canava poetul-dramaturg Nazim Hikmet a țesut dantela unei fantezii moderne. Teme eterne ale liricii de dragoste, momente de tragedie, alături de mișcarea colorată a comediei dell'arte, toate se împletesc într-un spectacol care se drapează cînd în baladă, cînd în pantomimă. Nu ne

întîlnim nici de astă-dată cu o piesă, ci cu o poveste, legănată în ritmul basmelor din Orient, cu toată frageda lor candoare. Povestea de dragoste dintre ceasornicarul Hanuș și Ester, frumoasa surdomută, claustrată, în ghetoulul praghez, de ziduri și prejudecăți, e un imn adus dragostei, bucuriei de a crea, de a învinge întunericul. Și acest spectacol este montat tot de George Teodorescu. De astă-dată, într-un stil cu totul deosebit de prima piesă. Ne aflăm aici la granița dintre restituția concret istorică și transfigurarea artistică, desfăcută de accesoriile scenice obișnuite. Spectacolul devine o sinteză de procedee scenice variate, fără a disprețui, în bunul înțeles al cuvîntului, șocul. Decorurile și costumele lui Lucu Andreescu, coregrafia lui Miriam Răducanu și muzica lui Corneliu Cezar încheagă acest mozaic plin de poezie și mișcare. Spectacolul nu trădează legenda, ci îi compune ambianța, atmosfera, invită spectatorul să pătrundă totuși cu luciditate într-o lume mirifică. Substanța contemporană, comentariul propriu-zis al acțiunii se împletește astfel organic cu toate elementele de formă ale spectacolului. Distribuția e numeroasă, cuprinzînd aproape întreg teatrul. Se disting totuși, prin linia rolurilor, unele personalități frapante: Adrian Lupu (mișcare — gest — voce), Monu Grîn (momente de autentic lirism), Marietta Neuman (sensibilitate a mișcării), ca și Bebe Bercovici, A. Naimark, Carol Marcovici, S. Fischer, Ruth Schnecker.

Două legende pe scenă încheie o veche „legendă”: aceea a unui teatru stabil evreiesc. Legenda a devenit fapt concret. Cele două decenii de activitate continuă invită la un drum tot mai laborios și mai fructuos.

Al. Popovici

Fotocronica

Teatrul „C. I. Nottara”

„VIJELIE ÎN CRENGILE DE SASSAFRAS” de René de Obaldia

Regia: George Rafael

Scenografia: Giulio Tineu

Elena Nica-Dumitrescu (Carolina), Emil Hossu (Tom), Melania Cîrje (Pamela) și Sandu Stîclaru (John)

